

Balada populară

MIORIȚA

“...cea mai frumoasă epopee pastorală din lume...”, Alecu Russo

Balada pastorală „Miorita”, „acea inspirație fără seamăn, acel suspin al brazilor și al izvoarelor de pe Carpata”, după cum o denumea Mihai Eminescu, e capodopera absolută a folclorului nostru, o dovadă a geniului creator al poporului român.

Acest poem păstoresc, unic în strălucirea sa de giuvaier, a fost descoperit de Alecu Russo la niște păstori din munții Vrancei pe când era în exil la o mănăstire.

„Miorita” a fost publicată de Vasile Alecsandri în 1852 în culegerea intitulată „Poezii populare. Balade (cântece bătrânești) adunate și îndreptate de Vasile Alecsandri”. Această baladă, pe care Mihail Sadoveanu o considera cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru, sintetizează o viață de speranță seculară a poporului nostru.

Balada populară este opera epică în versuri, care prezintă o întâmplare din trecutul îndepărtat, sub forma unor acțiuni simple, la care participă personaje cu însușiri ieșite din comun, excepționale.

Balada “Miorița” se caracterizează printr-o structură extrem de simplă, îmbinând trăsăturile lirice cu cele epice și dramatice. Ca operă epică, acțiunea se structurează pe momentele subiectului.

PARTEA EPICĂ A BALADEI:

Expozițiunea se fixează încă din primele rânduri prin intermediul a două metafore, simbolizând locul acțiunii, un peisaj de o frumusețe deosebită. Sunt prezentate personajele: trei ciobani tineri care provin din regiuni diferite ale țării.

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale
Se cobor în vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei.
Unu-i Moldovean,
Unu-i Ungurean

Primul dintre motivele baladei este acela al transumanței.

„ Miorița “ începe epic, expozițiunea fiind cadrul în spațiu „
ondulat "al plaiului românesc, prin metafora unică „Pe-un picior de
plai / Pe-o gură de rai " . Cadrul natural în care se petrec
intâmplările e parte componentă a frumuseților patriei noastre, un
admirabil tablou de natură însoțit, inundat de lumină, frumusețe și
optimism, în comparație cu gândurile sumbre de la „ apus de
soare " .

Timpul este toamna, când ciobanii coborau „la vale " dar
acțiunea este atemporală, fără a fi precizat în care toamnă a
transhumanței se petrece .

Intriga este reprezentată de **motivul complotului** (“o manifestare umană monstruoasă”, G. Călinescu) bacilor vrâncean și ungurean, pus la cale împotriva ciobanului moldovean. Mobilul conflictului îl constituie bogăția celui din urmă, invidiată de cei doi.

Iar cel Ungurean
Și cu cel Vrâncean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel Moldovean

Că-i mai ortoman,
Ș-are oi mai multe
Mândre și cornute,

Și cai învățați
Și câni mai bărbați!...

Dar cea Mioriță
Cu lână plăviță
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place

PARTEA A DOUA, DRAMATICĂ

Desfășurarea acțiunii

Următorul motiv este cel al oiței năzdrăvane, personificată și înzestrată cu grai și cu puteri de prezicere . Dialogul dintre oiță și cioban relevă sentimente puternice de adâncă afecțiune . Apelativele „, draguță mioară ”, „,draguțele bace ”, diminutivul „,bolnăvioară” , arată participarea afectivă, dragostea reciprocă dintre stăpân și mioarele sale .

- Mioriță Iaie,
Laie, bucălaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnăvioară,
Draguță Mioară?
- Drăguțule bace!
Dă-ți oile-ncoace
La negru zăvoi,
Că-i iarba de noi
Și umbră de voi.
Ștăpâne, ștăpâne,
Îți cheamă ș-un câne
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare
Baciul Ungurean
Și cu cel Vrâncean!

PARTEA A TREIA - LIRICĂ, continuă cu desfășurarea acțiunii și punctul culminant, conținând ultimele trei motive.

Motivul testamentului

- Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
În câmp de mohor,
Să spui lui Vrâncean
Și lui Ungurean
Ca să mă îngroape
Aice pe- aproape
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stâniei,
Să-mi aud câinii,
Aste să le spui,
Iar la cap să-mi pui
Fluieraș de fag,
Mult zice cu drag!
Fluieraș de os,
Mult zice duios!
Fluieraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul când a bate
Prin ele-a răzbate,
Ș-oile s-or strânge
Pe mine m-or plânge
Cu lacrimi de sânge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor.

Testamentul este partea cea mai amplă, nucleul construcției baladei . Lipsa deznodământului a dat naștere interpretărilor .

Atitudinea baciului moldovean în fața morții este demnă; el o privește cu barbație, calm și echilibru.

Întâmplările trec din planul real într-un plan fantastic în care totul se află sub semnul eventualității.

Balada se transformă într-un monolog liric prin care sunt exprimate dorințele testamentare.

Ciobănașul o roagă pe miorița să-i îndeplinească ultimele dorințe: să fie îngropat de cei doi ciobani, să-i puna la cap fluierile dragi, să ascundă celorlalte oi moartea sa și să le-o înfățișeze ca pe o nuntă de proporții cosmice.

Motivul alegoriei moarte-nuntă

Să le spui curat
Că m-am însurat
Cu-o mândră crăiasă,
A lunei mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa;
Brazi și păltinași
I-am avut nuntași;
Preoți, munții mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!

Motivul măicuței bătrâne

Iar dacă-i zării,
Dacă-i întâlnii
Măicuță bătrână
Cu brâul de lîna,
Din ochi lăcrimând,
Pe culmi alergând,
Pe toți întrebând
Și la toți zicând:

Motivul măicuței bătrâne conține două portrete cu rol de simbol : al dragostei materne și filiale . Portretul mamei are doar două trăsături de ordin fizic : ,, măicuță bătrână / cu brâul de lână " ce întruchipează iubirea maternă, mama dintotdeauna îngrijorată pentru fiul ei . Repetiția și monorima creată de gerunzii , accentuează intensitatea disperării din sufletul ei . Prin ochii înlăcrimați ai mamei se conturează portretul celui dispărut . E un model de frumusețe bărbătească asemenea Făt-Frumosului din basme ,, mândru ciobănel / tras printr-un inel " .

Cine-au cunoscut,
Cine mi-au văzut
Mândru ciobănel
Tras printr-un inel?
Fețișoara lui,
Spuma laptelui;
Mustețioara lui,
Spicul grâului;
Perișorul lui,
Pana corbului;
Ochișorii lui,
Mura câmpului!...
Tu Mioara mea,
Să te-nduri de ea
Și-i spune curat
Că m-am însurat
Cu-o fată de crai,
Pe-o gură de rai.

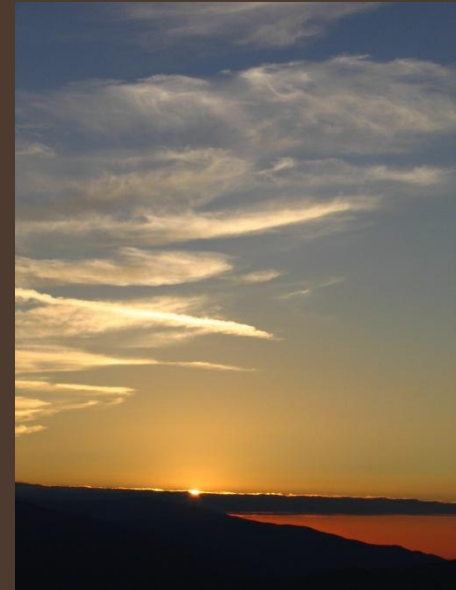
Punctul culminant - ca intensitate a sentimentelor - este apariția măicuței bătrâne care își caută fiul și, îndurerată, îi face un portret de o frumusețe neasemuită.

Ciobanul, pentru împlinirea datinei, își imaginează o nuntă cosmică, fantastică, reflectând dragostea de natură a omului din popor . La baza alegoriei stă atât frumusețea sufletului său de a nu îndurera pe cei dragi prin dispariția sa, cât și explicația etnografică : morților tineri în ceremonialul de înmormântare le sunt introduse și elementele ceremonialului de nuntă . Eroul transformă astfel un moment nefericit, în bucuria fuziunii cu natura, prezentând o nunta hiperbolică la care ia parte universul întreg : elementele cosmice îmbinate cu cele terestre . La nunta identificată cu moartea nu lipsesc obiectele rituale tradiționale : cununa, lumânările, mirii, preoții; mireasa este o metaforă neobisnuită pentru moarte : „o mândră crăiasa a lumii mireasă ”.

Ș

Iar la cea măicuță
Să nu spui, drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntași
Brazi și păltinași,
Preoți, munții mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!...

Deznodământul baladei lipsește în planul acțiunii, întrucât moartea ciobănașului este ipotetică, dar în planul valorilor morale și filozofice triumfă atitudinea de înțelegere superioară a sensurilor existenței.

Nu este important cum și când moare ciobănașul, ci atitudinea sa în fața morții.

Concluzii:

- „Miorița” este o baladă populară pastorală fiindcă narază evenimente dramatice din viața păstorilor.
- Fiind o creație populară are caracter anonim, oral, colectiv și sincretic.
- Balada are personaje puține. Unele sunt reale: cei trei ciobani și măicuța bătrână, altele sunt fabuloase: oița năzdrăvană.
- În „Miorița” apare motivul animalului năzdrăvan care îl ajută pe erou, ilustrat prin procedee artistice specifice: personificarea și hiperbola.
- „Miorița” are câteva particularități care o diferențiază de celelalte balade populare. Antiteza între personaje nu se mai realizează, fiind înlocuită de zbuciumul sufletesc al eroului.
- Absența deznodământului în planul acțiunii estompează lupta dintre bine și rău, specifică altor balade populare.
- Epicul este însoțit de elemente lirice și dramatice care contribuie la exprimare unor sentimente ale personajelor aflate în situații-limită.
- Având în vedere acest raport între epic, liric și dramatic se poate spune că „Miorița” este un adevărat poem filozofic despre atitudinea omului în fața morții.
- Balada „Miorița” este o creație epică în versuri care respectă versificația specific populară: rima împerecheată și monorima, ritm trohaic și măsura versurilor de 5-6 silabe.
- „Miorița” este o capodoperă a literaturii populare definitive pentru spiritualitatea românească.